

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

**Міжнародна науково-
практична конференція**

**«ПИТАННЯ ВСЕСВІТНЬОЇ
ІСТОРІЇ»**

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

18 – 19 жовтня 2013 р.

ДРОГОБИЧ
Видавництво ТзОВ «Трек-ЛТД»
2013

УДК 94 (09)

ББК 63.3 (0)

М 58

*Рекомендовано до друку вченою радою
історичного факультету
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 3 жовтня 2013 р.)*

М 58

**Міжнародна науково-практична конференція
«Питання всесвітньої історії» / Матеріали
конференції 18 – 19 жовтня 2013 р., м. Дрогобич /
За наук. ред. професора Олега Петречка, доцента
Володимира Галика. – Дрогобич: Видавництво
ТзОВ «Трек-ЛТД», 2013. – 128 с.**

Наукові редактори:
ОЛЕГ ПЕТРЕЧКО
ВОЛОДИМИР ГАЛИК

*Технічне редагування, корекція та
художнє оформлення обкладинки:*
ВОЛОДИМИР ГАЛИК

МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ У РЕДАКЦІЇ АВТОРІВ

© Петречко О., Галик В., 2013.

© Видавництво ТзОВ «Трек-ЛТД», 2013.

повідомляють про Христа вкрай сучасно. Це стосується повідомлень Тацита і Светонія. Дещо більше проливають світла на фігуру засновника християнства Пліній Молодший та імператор Адріан. На підставі їх листів ми можемо сказати, що на початку II ст. ім'я Христа було достатньо відомим в провінціях і культурних центрах Імперії. Пліній і Адріан не супроводжують згадки про Христа ніякими спеціальними поясненнями. Можливо, ці автори згадували про Христа не вперше, або спеціальні пояснення не мали сенсу з причини широкої популярності цієї особистості.

*Володимир Мойжес
(Ужгород)*

ПРОВІНЦІЙНО-РИМСЬКИЙ ВПЛИВ НА ГОНЧАРСТВО ВЕРХНЬОГО ПОТИССЯ

Після утворення провінції Дакії у 107 р. н. е. Верхнє Потисся увійшло до контактної зони з Римською імперією. Але тільки з політичною стабілізацією, яка настала із закінченням Маркоманських воєн (166 – 180 рр. н. е.), встановлюються торгові зв'язки з обох сторін лімесу, на що вказує масове надходження римських монет та імпорту.

Торгівля активізується не тільки з Римською імперією, але і в рамках внутрішнього обміну. Населення регіону сприйняло римську грошову систему і денарії були залучені до сфери торгово-грошових операцій, доказом чого є їх знахідки на поселеннях та промислових центрах. Ці фактори та ряд інших, безсумнівно, посилювали вплив античної цивілізації та прискорювали процес розвитку суспільно-економічних відносин у місцевих племенах регіону.

Особливо вражаючих змін зазнало гончарство, яке стрімко поширилося по всьому Верхньому Потиссі. Свідченням цього є 387 виявлених гончарних печей із 16

пунктів, що суттєво перевищує показники суміжних територій.

Картографування печей дозволяє стверджувати існування двох великих виробничих центрів у регіоні в пізньоримський час. Перший (120 печей та десятки їх заготовок) функціонував у басейні р. Міц (Берегшурань-Лужанка-Берегово VI). Другий центр знаходився у Медієшул Ауріті (Румунія). Тут, на площі біля 25 га, зафіксовано та частково розкопано 213 печей (200 печей виявлено в результаті геомагнітної розвідки в 2010 – 2011 роках, усне повідомлення Л. Марти).

Існували і менші ремісничі центри, як, наприклад, у Блажице-Богдановцях, Лазурі, а також гончарні майстерні на поселеннях у Болда, Малих Ратівцях, Острованах, Прешові III, Сату-Маре, Трстене при Горнаді, Ченгершими, Чічаровцях, Чомі та Шебастовцях. Початок їх функціонування відноситься до кінця II ст. н. е., а найбільша виробнича завантаженість припадає на наступні століття.

Продукція майстерень представлена значною кількістю форм, більшість із яких є новими для регіону. Характерним є широке використання штапованого декору, який складається з різноманітних геометричних фігур, рослинного орнаменту та їх комбінацій. Картографування пунктів, де виявлена кераміка зі штапованим орнаментом, вказує, що її основна концентрація фіксується в районі р. Міц та ряду інших гончарних майстерень, де присутні печі варіанту А (за класифікацією І. Геннінга, 1977 р.). Це дозволяє говорити про спрямованість її випуску на місцевий ринок. У зв'язку із цим у науковій літературі постало питання про організаторів виробництва кераміки.

Найбільш аргументованим є припущення Я. Веловейського, який пов'язав створення гончарних центрів на території варварського світу із провінційними ремісниками. Їх прихід в регіоні був викликаний кризою Римської імперії наприкінці II – III ст. н. е., що спонукало

переселятися на спокійні північні землі, де вони продовжували свою діяльність і знаходили збут для своєї продукції. У подальшому у виробництві брали участь і майстри із місцевого населення.

Підтвердження цієї думки знаходимо в появі та широкому розповсюдженні гончарних печей варіанту А. Вони домінують у Верхньому Потиссі і винятково печі цього варіанту використовувалися в гончарних центрах провінції Дакії. На це вказує і порівняльний аналіз штампованого орнаменту та найбільш поширеної форми посуду – мисок.

Свідченням участі місцевих майстрів у виробництві є збереження традиційних гончарних печей кельтського типу (варіант В за І. Геннінгом, 1977 р.) і поява нових штампів та їх комбінацій, що дозволило виділити верхньотисьську кераміку в локальну групу.

Наприкінці IV ст. н. е., у зв'язку з подіями Великого переселення народів, порушуються міжрегіональні економічні зв'язки. Через це зникає попит на високоякісний кружальний посуд, втрачаються технічні надбання, і регіональне гончарство поступово занепадає.